

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



معاونت پژوهش

وحدت اسلامی؛ مبانی، عرصہ‌ها، موانع و راهکارها

محمدرسول حسینی



حسینی، محمدرسول
 وحدت اسلامی: مبانی، عرصه‌ها، موانع و راهکارها / محمدرسول حسینی؛ [برای] جامعه
 المصطفیٰ ﷺ العالمية، معاونت پژوهش. -- قم: جامعه المصطفیٰ ﷺ العالمية، ۱۳۸۸.
 ۲۳۲ ص. -- (جامعه المصطفیٰ ﷺ العالمية، معاونت پژوهش؛ ۱۸۳)
 ISBN: 978-964-195-063-9 ۲۶۵۰۰ ریال
 فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 کتابنامه: ص. [۲۲۱] - ۲۳۲؛ هم‌چنین به صورت زیرنویس.
 ۱. وحدت اسلامی. ۲. وحدت اسلامی -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها. ۳. اسلام -- آینده‌نگری.
 الف. جامعه المصطفیٰ ﷺ العالمية. معاونت پژوهش. ب. عنوان.
 ۲۹۷ / ۴۸۲ ۳ و ۵ ح / ۲۳۳ BP

وحدت اسلامی، مبانی، عرصه‌ها، موانع و راهکارها

مؤلف: محمدرسول حسینی

چاپ اول: ۱۳۸۸ش

ناشر: انتشارات بین‌المللی المصطفیٰ ﷺ

صفحه‌آرایی: سبحان پرهیزگار یادگار

چاپ: توحید ● قیمت: ۲۶۵۰۰ ریال ● شمارگان: ۲۰۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

● قم، میدان شهداء، خیابان حجتیه، روبه‌روی مدرسه حجتیه، فروشگاه انتشارات

بین‌المللی المصطفیٰ ﷺ؛ تلفکس: ۰۲۵۱۷۷۳۰۵۱۷

● قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه، جنب جامعه العلوم، فروشگاه انتشارات

بین‌المللی المصطفیٰ ﷺ؛ تلفن: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۰۶ فکس: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۴۶

www.miup.ir , www.eshop.miup.ir
 E-mail: Admin@miup.ir, Root@miup.ir

سخن ناشر

آغاز و انجام یک پژوهش، پیمایش مرحله‌ای از رشد است که با پاشیدن بذر پرسش در مزرعه ذهن آماده پژوهشگر آغاز می‌شود و با به ثمر نشستن و برداشت محصول، پایان می‌پذیرد. البته این پایان، فصلی نو را برای رویش، نوید می‌دهد؛ چرا که حاصل کار علاوه بر سرسبزی، طراوت و برکت، فراهم آمدن چندین پرسش تازه و گردآوری بذره‌ای قابل رویش بیشتری است. پرسش‌ها بذرهایی هستند که به تناسب نیازهای زمان و توان محققان، پرورش می‌یابند و فرهنگ و تمدن را در پی خود به حرکت وا می‌دارند.

افزایش سرعت جابجایی و کوتاه‌شدن فاصله‌ها، چه بسا بذره‌ای پرسشی را همانند باد، از فرسنگ‌ها دورتر بر ذهن جست‌وجوگر می‌نشانند و تنوع و تازگی را برای تمدنی دیگر به ارمغان می‌آورد. طبعاً حضور آگاهی و مدیریت، در سرعت بخشیدن به این فرایند، همواره نقشی به سزا خواهد داشت.

جامعة المصطفی صلى الله عليه وآله العالمية، به حکم رسالت جهانی و جایگاه ویژه خود در حوزه‌های علمیه و نیز تنوع در نیروی انسانی، بر خود لازم

می‌داند نقش مؤثری را در فراهم آوردن شرایط مناسب برای پژوهش ایفا کند. ایجاد زیر ساخت‌های لازم، مدیریت بهینه امکانات موجود و حمایت از پژوهشگران عرصه دین، از اهم وظایف معاونت پژوهش جامعة المصطفی صلى الله عليه وآله العالمية می‌باشد.

امید می‌رود با سامان‌دهی به حرکت‌های خودجوش علمی و تقویت انگیزه‌های موجود، شاهد شکوفایی هر چه بیشتر عرصه فرهنگ دینی در جای‌جای جهان باشیم.

انتشارات بین‌المللی المصطفی صلى الله عليه وآله

معاونت پژوهش

تابستان ۱۳۸۸

فهرست

مقدمه	۱۳
پیشینه تحقیق	۱۵
سازماندهی تحقیق	۱۶
۱. مفاهیم و کلیات	۱۷
۱. درآمدی بر مفهوم شناسی وحدت	۱۷
۲. مفهوم وحدت از دیدگاه اندیشمندان مسلمان	۱۹
۳. تقریب در دیدگاه اندیشمندان مسلمان	۲۴
۴. تفاوت وحدت و تقریب	۲۵
۵. شبهاتی در مورد مفهوم وحدت و تقریب	۲۷
۶. امکان وحدت	۳۰
۷. جایگاه وحدت در قرآن و حدیث	۳۵
۸. منادیان وحدت اسلامی	۳۷
الف) سید جمال الدین افغانی (اسدآبادی)	۳۸
ب) سید عبدالحسین شرف الدین عاملی	۴۰
ج) علامه محمدتقی قمی (دبیر کل دارالتقریب مصر)	۴۱
د) آیه الله العظمی بروجردی (رحمه الله)	۴۳
هـ) شیخ محمود شلتوت	۴۵
و) شیخ عبدالمجید سلیم	۴۶

.....	۴۷	ز) امام خمینی رحمته الله علیه
.....	۵۱	۲. مبانی و محورهای وحدت
.....	۵۲	۱. دین اسلام
.....	۵۲	الف) معنا و مفهوم اسلام
.....	۵۸	ب) قلمرو مصداقی اسلام
.....	۵۹	یکم) مسلمان بودن اهل سنت از دیدگاه شیعه
.....	۶۲	دوم) مسلمان بودن شیعه از دیدگاه اهل سنت
.....	۶۵	ج) تأکید بر مبنا و محوریت دین
.....	۶۸	۲. قرآن کریم
.....	۶۹	الف) مبنا و محوریت قرآن کریم
.....	۷۳	ب) عدم تحریف قرآن نزد مسلمانان
.....	۷۸	۳. پیامبر اکرم و سنت
.....	۸۱	۴. محبت اهل بیت علیهم السلام
.....	۸۱	الف) مصداق اهل بیت
.....	۸۶	ب) محبت اهل بیت در آیات و روایات
.....	۹۰	ج) محبت اهل بیت علیهم السلام در کلام اندیشمندان اهل سنت
.....	۹۳	د) محوریت اهل بیت علیهم السلام و لزوم تمسک به آنها
.....	۹۹	۳. عرصه‌های وحدت مسلمانان
.....	۹۹	۱. وحدت سیاسی مسلمانان
.....	۱۰۰	الف) تشکیل حکومت واحد اسلامی
.....	۱۰۴	ب) دفاع در برابر دشمن
.....	۱۱۱	ج) هم‌سویی در مصالح و منافع مشترک
.....	۱۱۲	د) مؤیدات و الگوهای وحدت سیاسی در سیره بزرگان دین
.....	۱۱۲	یکم) همکاری‌های سیاسی امام علی علیه السلام با خلفا
.....	۱۱۳	چشم‌پوشی از حق خود و بیعت با خلفا
.....	۱۱۵	حضور در حکومت
.....	۱۱۶	مشورت‌های سیاسی خلفا با امام علی علیه السلام
.....	۱۱۶	مشورت ابوبکر با امام علی علیه السلام در جنگ با روم
.....	۱۱۸	مشورت عمر با امام علی علیه السلام در جنگ با روم شرقی

مشورت عمر با امام علیه السلام در جنگ قادسیه	۱۱۸
دوم) مواضع خیرخواهانه امام علیه السلام در قبال عثمان و معترضان	۱۲۰
وساطت و میانجی‌گری	۱۲۰
تلاش برای جلوگیری از قتل خلیفه	۱۲۲
دفن خلیفه	۱۲۲
سوم) امامان دیگر شیعه و وحدت سیاسی مسلمانان	۱۲۳
- جواب نامه پادشاه روم توسط امام سجاده علیه السلام	۱۲۳
دعای امام سجاده برای مرزداران	۱۲۴
- ضرب سکه اسلامی با پیشنهاد امام باقر علیه السلام	۱۲۵
چهارم) حمایت علمای شیعه از اهل سنت در مقابل دشمنان اسلام	۱۲۶
حمایت از دولت عثمانی در جنگ جهانی اول	۱۲۶
حمایت از فلسطین در مقابل اسرائیل	۱۲۹
پنجم) حمایت پیشوایان اهل سنت از قیام‌های علویان	۱۳۱
- حمایت ابوحنیفه از قیام زید بن علی	۱۳۱
- حمایت ابوحنیفه از قیام نفس زکیه	۱۳۲
- حمایت مالک از قیام نفس زکیه	۱۳۳
۲. وحدت علمی - فرهنگی	۱۳۴
الف) همکاری‌های علمی امام علی علیه السلام با خلفا	۱۳۴
یکم) پاسخ به سؤالات و شبهات ادیان دیگر	۱۳۵
- در زمان ابوبکر	۱۳۵
در زمان عمر	۱۳۷
دوم) حل مشکلات علمی جامعه اسلامی	۱۳۸
- زمان ابوبکر	۱۳۸
زمان عمر	۱۳۹
- زمان عثمان	۱۴۰
ب) روابط علمی امام صادق علیه السلام با پیشوایان اهل سنت	۱۴۱
یکم) امام صادق علیه السلام و ابوحنیفه	۱۴۲
دوم) امام صادق علیه السلام و مالک بن انس	۱۴۶
ج) تعامل علمی علمای شیعه با علمای اهل سنت	۱۴۸
یکم) شهید ثانی	۱۴۹

- دوم) علامه حلی و ۱۵۰
- سوم) اجازات روایی میان علمای شیعه و اهل سنت ۱۵۱
- اجازه نامه مفتی سوریه به آیه‌الله العظمی مرعشی نجفی ۱۵۱
- اجازه نامه آیه‌الله مرعشی به شیخ عبدالواسع یمانی ۱۵۲
- (د) فتاوی تقریبی ۱۵۴
- یکم) فتاوی تقریبی امام خمینی (ره) ۱۵۴
- دوم) فتاوی شیخ شلتوت مبنی بر جواز عمل طبق مذهب شیعه ۱۵۶
- سوم) تقریظات بر فتاوی شیخ شلتوت ۱۵۷
۴. موانع وحدت مسلمانان ۱۶۰
۱. موانع بیرونی ۱۶۰
- الف) تفرقه‌افکنی دشمنان در صدر اسلام ۱۶۱
- یکم) تفرقه‌افکنی مستقیم ۱۶۲
- دوم) تفرقه‌افکنی غیرمستقیم ۱۶۳
- ب) تفرقه‌افکنی دشمنان در عصر کنونی ۱۶۶
- یکم) دامن زدن به اختلافات مذهبی ۱۶۷
- دوم) فرقه‌سازی و حمایت از فرقه‌های انحرافی ۱۶۹
- قادیانیه ۱۶۹
- بابیه ۱۷۰
- وهابیت ۱۷۲
- سوم) نامشخص گذاشتن مرزها ۱۷۳
- چهارم) دامن زدن به اختلافات قومی ۱۷۵
۲. موانع درونی ۱۷۶
- الف) تعصبات مذهبی و نسبت‌های ناروا به همدیگر ۱۷۶
- یکم) تعصب نسبت به مذاهب و آرای آنها ۱۷۶
- دوم) تکفیر همدیگر ۱۷۹
- نهی از تکفیر مسلمان در قرآن و روایات ۱۸۱
- نهی از تکفیر در کلام پیشوایان و علمای اسلامی ۱۸۳
- سوم) نسبت‌های ناروا ۱۸۶
- تشکیک در منشأ پیدایش شیعه ۱۸۶
- غلو نسبت به ائمه (علیهم‌السلام) ۱۹۱

۱۹۴	- سبّ صحابه.....
۱۹۹	تحریف قرآن.....
۱۹۹	ب) تعصبات قومی و نژادی.....
۲۰۱	۵. راه کارهای وحدت.....
۲۰۱	۱. گفت و گوی احسن.....
۲۰۲	الف) تأکید قرآن کریم و امامان شیعه بر گفت و گوی نیکو.....
۲۰۴	ب) نمونه‌ای از گفت و گوی سازنده میان علمای فریقین.....
۲۰۵	۲. مشارکت و همکاری در امور مذهبی و اجتماعی همدیگر.....
۲۰۶	- تأکید ائمه علیهم السلام بر مشارکت شیعیان در امور مذهبی و اجتماعی اهل سنت.....
۲۱۰	۳. شناخت درست عقاید همدیگر.....
۲۱۳	۴. رسمیت یافتن مذاهب اسلامی.....
۲۱۳	- تحقق این امر در میان علمای اسلامی.....
۲۱۶	۵. تأسیس مراکز علمی مشترک.....
۲۱۶	۶. بیداری و هوشیاری در مقابل توطئه‌های دشمنان.....
۲۱۸	۷. پرهیز از اهانت به مقدسات همدیگر.....
۲۲۱	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۲۲۳	فهرست منابع.....
۲۲۳	الف) کتب عربی.....
۲۳۰	ب) کتاب‌های فارسی.....
۲۳۳	ج) مجلات.....